

Biblioteksplan 2023- 2024

Typ av styrdokument	Plan
Beslutsinstans	Kommunfullmäktige
Beslutsdatum och paragraf	2023-02-23, § 41
Diarienummer	2022/356-880
Datum för senaste revidering	2022-11-23
Giltighetstid	2024-12-31
Dokumentansvarig funktion	Bibliotekschef
Målgrupp för dokumentet	Tjörns kommuns biblioteksverksamhet

Revideringar

Beslut	Diarienummer	Revidering avser
2022-11-23		Ny biblioteksplan

Innehåll

1	Bakgrund och syfte	1
2	Mål och styrdokument	2
2.1	Internationella riktlinjer	2
2.2	Nationella lagar och regler	2
2.3	Lokala riktlinjer	2
3	Biblioteksverksamheten på Tjörn	3
3.1	Bemötande och tillgänglighet.....	3
3.2	Mångfald	4
3.3	Uppsökande verksamhet	4
3.4	Barn och unga	4
3.5	Läs- och skrivfrämjande.....	5
3.6	Kunskap och det livslånga lärande	5
3.6.1	Det digitala biblioteket	5
3.6.2	Det virtuella biblioteket	5
3.7	Arrangemang.....	6
3.8	Hållbarhet.....	6
4	Skolbibliotek	7
5	Föreningsdrivna bibliotek	8
6	Samverkan	9
6.1	Lokal samverkan	9
6.2	Regional samverkan	9
6.3	Nationell samverkan	9
7	Kompetensutveckling	10
8	Uppföljning och utvärdering	11

1 Bakgrund och syfte

Riksdagen har genom bibliotekslagen beslutat att landets kommuner och landsting ska anta biblioteksplaner för den kommunala biblioteksverksamheten (Bibliotekslagen § 17). Syftet med biblioteksplanen är att tydliggöra folk- och skolbibliotekens uppdrag.

2022 lade Sveriges regering fram en nationell biblioteksstrategi för starkt biblioteksväsende. Syftet med strategin är att långsiktigt främja samverkan och kvalitetsutveckling i hela det allmänna biblioteksväsendet i Sverige. Kungliga biblioteket ska tillsammans med de regionala biblioteksverksamheterna och kommunerna följa upp hur antagna biblioteksplaner har utformats och hur de används.

2 Mål och styrdokument

2.1 Internationella riktlinjer

- Unescos folkbiblioteksmanifest
- Unescos skolbiblioteksmanifest
- FN:s konvention om barnets rättigheter

2.2 Nationella lagar och regler

- Bibliotekslag SFS 2013:801
- Skollagen SFS 2010:800
- Läroplan för grundskolan, Lgr22
- Nationell biblioteksstrategi 2022

2.3 Lokala riktlinjer

- Vision 2035 för Tjörns kommun
- Kulturpolitisk strategi för Tjörns kommun 2014–2025
- Handlingsplan för stärkt barn- och ungdomskultur 2021–2023

3 Biblioteksverksamheten på Tjörn

Tjörns biblioteksverksamhet står för kunskap, information, kultur och sociala möten, som ofta sker i samverkan med andra aktörer.

Biblioteksstrukturen antogs av kultur- och fritidsnämnden 2009. Genom att satsa på ett huvudbibliotek, en filial och bemannade skolbibliotek ökar kvaliteten på verksamheten. Huvudbiblioteket ligger i Skärhamn och är en resurs för övrig biblioteksverksamhet i kommunen, med ett brett mediebestånd och många aktiviteter. Häggvallbiblioteket är ett integrerat skol- och folkbibliotek. Skolbibliotek finns på samtliga sju grundskolor och får service av ett skolbiblioteksteam.

Biblioteksverksamhet i föreningsform med stöd från folkbiblioteket finns på Åstol, Dyrön, Klädesholmen och Härön. Dessa fungerar också som kulturmötesplatser med stöd från kultur- och fritidsförvaltningen.

3.1 Bemötande och tillgänglighet

Biblioteket är öppet, flexibelt och tillgängligt för alla som bor och vistas i kommunen. Varje enskild besökare ska bemötas med lyhördhet, respekt, vänlighet och på ett professionellt sätt.

Inspiration och upptäckarglädje skapas i biblioteket som är en plats där det finns tid för reflektion och avkoppling. Verksamheten följer befolkningsstrukturen på Tjörn och skapar förutsättningar för var och ens delaktighet i bibliotekets utveckling. Biblioteket som mötesplats är neutral, inbjudande och ger upphov till oväntade upplevelser. Lokalerna och medieutbudet är anpassade för alla, oavsett ålder eller funktionsvariation, och särskild hänsyn tas till utrymmet för barn och unga.

Den digitala mötesplatsen är lättillgänglig, flexibel och interaktiv. Bibliotekets utbud och tjänster präglas av allsidighet och kvalitet samt tillgängliggör det historiska, samtidigt som det speglar pågående samhällsdebatt och verkar för läslust. FN:s förklaring om de mänskliga rättigheterna fastställer varje människas lika värde utan åtskillnad av något slag. Alla individer och grupper har inte samma tillgång till offentliga rum, samtal och möjlighet att yttra sig. I bibliotekens uppdrag ligger att utjämna de möjlighetskillnaderna.

Det finns fall där olika mänskliga rättigheter står i konflikt med varandra. När värden som yttrandefrihet, frihet från diskriminering, rätt till liv och säkerhet står emot varandra, till exempel i bibliotekets

programverksamhet eller medieurval, är frihet från diskriminering, rätt till liv och personlig säkerhet överordnade värden.

3.2 Mångfald

Ett interkulturellt förhållningssätt synliggör ojämlika villkor och maktförhållanden. Biblioteket arbetar för att uppmärksamma och motverka diskriminering och i detta ingår också att synliggöra och utmana normer som kan verka begränsande i människors liv.

Det är en styrka att äga flera språk. En allt större andel av kommunens invånare har ett annat modersmål än svenska. Detta kräver större tillgång på information och litteratur på flera olika språk. Biblioteket är med sin öppenhet och flexibilitet en del av vägen mot integration och verkar för möten och utbyten mellan och inom olika språk och kulturer.

Nyanländas behov av bibliotekens tjänster förändras allteftersom de integreras i samhället och biblioteken anpassar sig för att kunna möta deras behov.

3.3 Uppsökande verksamhet

Biblioteket arbetar hela tiden med att nå nya grupper av låntagare. För biblioteket innebär uppsökande verksamhet att mötet med besökarna flyttar utanför bibliotekslokalen. De låntagare som inte kan ta sig till biblioteket erbjuds särskilda tjänster.

Biblioteket finner kontinuerligt nya former för uppsökande verksamhet, i samverkan med andra aktörer i och utanför kommunen.

3.4 Barn och unga

Särskild uppmärksamhet riktas mot barn och unga för att främja deras språkutveckling och stimulera till läsning, bland annat genom att erbjuda litteratur utifrån deras behov och förutsättningar.

Biblioteket syns ute i samhället och på olika arenor för att informera och inspirera så många som möjligt, med fokus på dem som idag inte besöker biblioteket. Genom att samarbeta med förskolor och barnavårdscentraler (BVC) når biblioteket barn och föräldrar.

Samverkan görs också med övriga verksamheter i förvaltningen för att erbjuda kulturaktiviteter för barn och unga. Det gäller såväl programverksamhet där barn möter professionella utövare som barns eget skapande.

3.5 Läs- och skrivfrämjande

Att förmedla litteratur för att stimulera läsande är en av bibliotekets viktigaste uppgifter. Medieutbudet ska stimulera till läslust, vidga vyer och utveckla känslan för det egna språket och andra språk.

Bibliotekspersonalen inspirerar, förmedlar läsglädje och väcker engagemang genom att bland annat ge boktips dagligdags i möten med låntagarna. Det kan också ske genom utställningar och exponering med olika teman, boktips via webben eller vid arrangemang.

Litteratur till barn och unga, personer med annat modersmål än svenska och nationella minoriteter prioriteras. Personer med funktionsnedsättningar bereds tillgång till medier i tillgängligt format och tekniska hjälpmedel som underlättar deras läsande. Läs- och skrivfrämjande insatser och aktiviteter, med ett vidgat textbegrepp, utvecklas för att inspirera till läslust för alla åldrar. Biblioteket stödjer privata grupperns initiativ till lässtimulerande aktiviteter.

3.6 Kunskap och det livslånga lärande

Bibliotekets roll som kunskapsförmedlare och informationscentral är allt viktigare i omvärldens ökande informations- och medieflöde.

Tillsammans med andra aktörer skapar biblioteket förutsättningar för livslångt lärande, från förskoleålder och genom hela livet.

Biblioteket arbetar för att göra fler medborgare digitalt kompetenta. Arbetet för att öka förmedlingen om informationsteknikens möjligheter och hur den kan tolkas är viktigt för kunskapsinhämtning, lärande och delaktighet i kulturlivet. Särskild hänsyn tas till besökare som är ovana vid att använda digitala verktyg. Genom att få redskap och kunskap för att kritiskt kunna granska information kan fler medverka till samhällets demokratiska utveckling.

3.6.1 Det digitala biblioteket

Biblioteket följer med i den digitala utvecklingen så att användarnas förväntningar och behov tillgodoses. Datorer, trådlöst nätverk och digitala tjänster är fritt tillgängliga. Samverkan sker med relevanta kommunala verksamheter vad gäller modern teknik och kommunikation.

3.6.2 Det virtuella biblioteket

Bibliotek i Västs (biv.se) virtuella biblioteket är en möjlighet att nå Tjörns bibliotek dygnet runt, oavsett var besökaren befinner sig. Med en uppdaterad och användarvänlig webbsida, ges besökaren möjlighet att ta del av bibliotekets utbud. Användningen av sociala medier utvecklas

kontinuerligt för att information och kommunikation om bibliotekets tjänster, utbud och aktiviteter ska nå ut till alla.

3.7 Arrangemang

Biblioteket erbjuder aktiviteter som bidrar till lässtimulans, kunskap, information och kulturella upplevelser. Utbudet av arrangemang har både bredd och spets och erbjuds till alla åldrar. Samverkan med interna och externa parter bidrar till en bredare spridning av utbudet.

3.8 Hållbarhet

Biblioteket bidrar till ett hållbart samhälle genom utlåning av medier både i fysisk och digital form.

Biblioteket har en viktig roll att fylla som tillhandahållare och förmedlare av information i miljö- och klimatfrågor. Biblioteket inspirerar till hållbarhet genom riktade aktiviteter med miljötema. Biblioteket handlar miljöklassade varor, sopsorterar och återvinner/återbrukar material i verksamheten.

4 Skolbibliotek

Ett team av skolbibliotekarier arbetar för att utveckla kommunens skolbiblioteksverksamhet som pedagogisk resurs med utgångspunkt från grundskolans läroplan, Lgr22. Verksamheten ger alla skolor tillgång till likvärdigt utbud och service i form av lektioner och litteratur. Syftet är att nå alla elever med fokus på litteraturförmedling och medie- och informationskunnighet (MIK).

I verksamheten ingår också att ge elever med läsnedsättning tillgång till lästekniska hjälpmedel och specialmedia.

Barn- och utbildningsförvaltningen och kultur- och fritidsförvaltningens överenskommelse kring skolbiblioteksverksamheten säkerställer en fortsatt utveckling. Samverkan mellan olika yrkeskompetenser, gemensamma stödfunktioner och strategiskt arbete främjar elevernas läslust och läsförståelse samt ger dem verktyg att hantera information i en komplex verklighet.

5 Föreningsdrivna bibliotek

På Åstol, Dyrön, Härön och Klädesholmen drivs biblioteken i föreningsform. Tjörns kommunbibliotek bistår med mediehantering såsom urval, inköp, katalogisering och gallring, samt olika kulturarrangemang.

För att utveckla verksamheterna och samarbetet, genomförs regelbundna möten med representanter från de föreningsdrivna biblioteken och personal från kommunbiblioteken.

6 Samverkan

Tjörns kommunbibliotek skapar förutsättningar för utveckling av olika samarbetsformer, internt och externt, för att nå ut till alla. Biblioteket är delaktigt i utveckling av samverkan lokalt, regionalt och nationellt.

6.1 Lokal samverkan

Folkbiblioteket samverkar med övriga verksamheter inom kultur-och fritidsverksamheten samt andra kommunala verksamheter. Externa samarbetspartners är bland annat studieförbund, föreningar och organisationer.

6.2 Regional samverkan

Bibliotek i Väst är ett bibliotekssamarbete där Tjörns kommunbibliotek ingår tillsammans med biblioteken i Öckerö, Kungälv, Stenungsund, Ale, Orust och Lilla Edet. Bibliotek i Väst har en gemensam biblioteksdatabas och ett gemensamt lånekort som gör mediebeståndet tillgängligt för alla i de sju kommunerna.

Biblioteken samverkar också i olika arbetsgrupper och anordnar gemensam fortbildning för all bibliotekspersonal. I varje län eller region finns en länsbiblioteksfunktion som samlar, stödjer och utvecklar biblioteken. I Västra Götalandsregionen finns denna funktion hos Förvaltningen för kulturutveckling.

6.3 Nationell samverkan

Regeringens Strategi för ett starkt biblioteksväsende är en riktlinje för alla bibliotek i Sverige. Uppföljande myndighet är Kungliga biblioteket. Den nationella biblioteksdatabasen Libris är en samkatalog där Bibliotek i Väst ingår.

7 Kompetensutveckling

Tjörns kommunbibliotek är en utvecklande och stimulerande arbetsplats. I samband med att bibliotekens roll som informationsförmedlare ökar, ställs också större krav på personalens kompetens.

För bibliotekets verksamhet är det angeläget att betona vikten av att befintlig personal erbjuds en bra kompetensutveckling. I samband med nyrekrytering görs en inventering av vilken kompetens som verksamheten behöver för att kunna möta framtidens krav.

8 Uppföljning och utvärdering

Med biblioteksplanen som grund gör biblioteket en årligen återkommande aktivitetsplan, där verksamheten planeras och mål för kommande år sätts upp.

En årlig redovisning görs till Sveriges officiella biblioteksstatistik som Kungliga biblioteket ansvarar för. För att öka delaktigheten genomförs regelbundna undersökningar.